

SPORMETRE
The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/Spormetre.1285551

Geliş Tarihi (Received): 19.04.2023 Kabul Tarihi (Accepted): 26.11.2023 Online Yayın Tarihi (Published): 30.11.2023

**TEKNİK DİREKTÖRLERİN FUTBOLCULUK KARIYERLERİ ÜZERİNDEN
KULÜP İSTİKRAR DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Taner Karaman^{1*}

¹Okan Üniversitesi, Spor Uygulamalı Bilimler Fakültesi, İSTANBUL

Öz: Bu araştırma, Avrupa'nın önde gelen futbol liglerinden İngiltere Premier Lig, İtalya Serie A, İspanya La Liga, Almanya Bundesliga ve Fransa Ligue 1 ile birlikte Türkiye Spor Toto Süper Lig'de teknik direktör değişikliklerini etkileyen faktörleri farklı bir bakış açısıyla ele almaktadır. Araştırma, bu liglerdeki teknik direktör değişimlerinin altında yatan nedenleri ve bu faktörlerin her ligin kendine özgü dinamiklerini nasıl şekillendirdiğini anlamak için yeni bir perspektif sunmaktadır. Araştırmaya 192 teknik direktör belirlenen sınırlar içerisinde dahil edilmiştir. Teknik direktör verileri Transfermarkt.com üzerinden alınırken çıkan sonuçlara göre teknik direktörlerin futbolculuk kariyerlerinde forma giydikleri takım sayısı ile teknik direktör olarak çalıştırdıkları takım sayısı incelenmiş ve yapılan analiz sonuçlarında futbolculuk döneminde çok sayıda takımda futbol oynayan teknik direktörlerin, hocalık dönemlerinde de yine istikrarsız bir görüntü içerisinde olarak çok sayıda takımda görev yaptığı ortaya konulmuştur. Liglere göre ayırım yapılmadan gerçekleştirilen sonuçlarda bilimsel olarak anlamlı bir farklılık çıkarken ($r=,262$, $p<,01$), ülkelere göre yapılan ayrı ayrı incelemelerde ise İtalya ($r=,357$, $p<,01$) ve Fransa ($r=,379$, $p<,05$) liglerinde anlamlı bir ilişki ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmadan çıkan sonuçlar teknik direktör tercihlerinde uzun vadeli hedefler içerisinde bulunan futbol kulübü yöneticileri için referans olarak kabul edilebilecek bazı sonuçlar verirken, aynı zamanda bu yöntem ile tercih edilebilecek teknik direktörler ile sağlanacak istikrarlı tablolar finansal olarak da olumlu sonuçlar vermesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Futbol, İstikrar, Başarı

**EXAMINATION OF CLUB STABILITY LEVELS OF TECHNICAL DIRECTORS
THROUGH THE FOOTBALL CAREER**

Abstract: In this research, a different perspective has been taken on the factors affecting coaching changes in the Turkey Super League, along with the top five leagues in Europe: the English Premier League, Italian Serie A, Spanish La Liga, German Bundesliga, and French Ligue 1. 192 coaches were included in the study within certain limits, and coach data was obtained from transfermarkt.com. The results revealed that coaches who played for numerous teams during their playing careers also demonstrated an unstable pattern during their coaching careers by working with multiple teams. While a significant difference was found in the overall results without distinguishing between leagues ($r = 0.262$, $p < 0.01$), separate analyses were performed for each country, and significant relationships were found in the Italian ($r = 0.357$, $p < 0.01$) and French ($r = 0.379$, $p < 0.05$) leagues. The results of the study provide some references for football club managers with long-term goals in their coach preferences, and it is also expected that stable tables that can be achieved with the coaches selected using this method will provide positive financial results.

Key Words: Manager, Football, Instability, Success

* Sorumlu Yazar: Taner Karaman, Dr., E-mail: taner.karaman@okan.edu.tr

GİRİŞ

Spor, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel gelişimlerine katkıda bulunurken, insanların farklı kurallara göre birbirleriyle yarışmasını teşvik eder, heyecan verici deneyimler sunar ve bu rekabetin bir sonucu olarak kişilerin kendilerini geliştirme isteği uyandırır (Aracı, 2004). Başarı ise kimi alanlarda sporun olmazsa olması olarak görülürken henüz öğrencilik döneminde olan sporcuların sportif başarı ile birlikte sosyal başarı hedefi içerisinde de olduğu tespit edilmiş, aynı zamanda sporcu gelişimine sahip bireylerin de diğerlerine göre daha yoğun şekilde sosyal başarı gösterdiği ortaya konulmuştur (Öntürk ve ark., 2022). Sporun farklı türleri arasında, dünya genelinde milyonlarca kişi için büyük bir heyecan kaynağı olan futbol, yüzyılın en popüler sporu olarak öne çıkmaktadır (Duning ve ark., 2002). Son dönemde futbol, oyuncu transferleri, altyapı tesislerinin inşası, stadyumlar, formalar, takım isim sponsorlukları gibi alanlarda milyonlarca doların harcandığı ve bu endüstrinin her geçen gün büyüdüğü bir sektör haline gelmiştir (Yavuz ve ark., 2023) ve günümüzde milyonlarca insanı büyüleyen bir branş olarak ve hala dünya genelinde en büyük oyuncu ve izleyici kitlesine sahiptir (Hünerli, 2011). Ayrıca futbolun tüm dünyada büyük ilgi gören ve en fazla taraftara sahip olan popüler bir spor dalı haline geldiği görülmektedir (Akgeyik, 2018).

Futbol dünyasında başarıya ulaşmak, sadece saha içinde değil, saha dışında da ciddi bir rekabet ve baskıyla karşı karşıya olan bir hedef haline gelmiştir. Bu rekabet ortamı, futbol yönetimini, oyuncularını ve teknik direktörleri daha yüksek beklentilerle ve sürekli bir performans baskısı altında çalışmaya zorlamıştır. Bu bağlamda, futbolun başarı odaklı yapısı, bu spor dalının hem rekabetini artırmış hem de futbolun paydaşlarını daha fazla baskı altına almıştır. Bu durum, futbolun hem heyecanını artırırken hem de yönetim ve oyunun iç dinamiklerini değiştirmiştir (Egesoy, 2010). Sporun futbol özelinde değerlendirdiğimizde dünyada yaklaşık 4 milyar insan tarafından takip edildiği ön görülen futbol branşını, diğer spor branşlarından ayıran en temel noktalar ise çok daha geniş alanlarda oynanıyor olmasıyla beraber, yine çok sayıda sporcu ile karşılaşmaların gerçekleşiyor olması futbolu diğer spor branşlarının büyük bölümünden ayrılmaktadır (Köklü ve ark., 2009).

Teknik direktör tanımını literatürde incelediğimizde teknik direktör bilimin ışığında gerekli bilgileri ortaya çıkaran, takımların başarısı için bu bilgileri kullanan stratejiler belirleyerek sahada sporcular üzerinde bunu uygulayabilen kişi olarak belirtilmektedir (Bensiz, 2016; Afyon ve Işıkdemir, 2013).

Modern spor anlamında teknik direktörün takımı incelendiğinde ise, teknik direktör sporcularının saha içi performanslarını optimal seviyeye çıkarabilen, sporcularını hem fiziksel hem de zihinsel olarak kapasitelerini ortaya koymalarına destek sağlayan kişidir (Erdem, 2005). Futbolda teknik direktörün sorumlulukları görev yaptıkları takımlara ligde daha fazla galibiyet almasını sağlamak ve futbolculara da takımlarını yüksek sıralarda tutmalarını sağlayacak eğitimi ve rehberliği vermektir (Koning, 2003). Bir takımın, ne kadar yetenekli olursa olsun başarıya ulaşması teknik ve taktiksel gelişimle mümkün olabilmektedir ve bu noktada da teknik direktöre önemli görevler düşmektedir (Özsoy ve Bayarslan, 2023).

Futbol takımlarının başarılı ya da başarısız olmalarında, kulüp yönetimi, futbolcular, medya ve taraftarlar gibi etkenlerin yanı sıra teknik direktörlerin de büyük bir etkisi olduğu düşünülmektedir (Gırak ve Doğan, 2022). Bu denli yüksek bir takipçisi olan futbolda teknik direktörler de büyük önem arz ederken, yüksek baskı altında kalabilen teknik direktörlerin baskı neticesinde oluşan bir başarısızlık durumunda da teknik direktörler ya istifaya zorlanmakta ya da görevlerine son verilmektedir (Egesoy, 2010). Teknik direktörlerin yönetimler tarafından

görevden alınması ya da kendilerinin görevlerinden ayrılmaları çoğunlukla anlık gelişen durumlardan çok, bir süreç içerisinde oluşan sportif performansların etkisiyle meydana gelmektedir (Barros ve ark., 2009).

Teknik direktörlerin istikrarlı bir şekilde kulüplerde kalması ve başarı elde etmeleri kulüplerin finansal ve spor dünyasındaki prestijini artırabilir. Bu nedenle, kulüp yöneticileri teknik direktörlerin uzun vadeli başarı potansiyelini değerlendirmeleri açısından; teknik direktörlerin futbolculuk kariyerlerinin teknik direktörlük kariyerlerinin istikrarı üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlayan bu araştırma, futbol endüstrisine ışık tutacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada retrospektif tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2010) ilişkisel tarama modelini geçmişte ya da mevcut dönemde var olan bir durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışma olarak tanımlamaktadır.

Araştırma Grubu

Bu çalışmada Türkiye Spor Toto Süper Ligi, İtalya Serie A, İspanya La Liga, Almanya Bundesliga, Fransa Ligue 1 ve İngiltere Premier Lig tarihinde hem futbolculuk hem de teknik direktörlük kariyerlerinde 50 maçın üzerinde görev yapmış teknik direktörler incelenmiştir.

Bu araştırma sırasında, teknik direktörlük kariyerlerinde yönettikleri maç sayısı ile futbolculuk dönemlerinde katıldıkları maç sayıları arasında bir orantı kurulmuş ve bu oran 0.50 ile 1.50 arasında değişen 191 teknik direktör üzerinde çalışılmıştır. Bu teknik direktörler; İngiltere, İtalya, İspanya, Fransa, Almanya ve Türkiye'nin en üst seviye futbol liglerinde görev yapmışlardır. Bu çalışmada, Avrupa'nın en büyük futbol liglerinden olan İngiltere'den 6, İtalya'dan 57, İspanya'dan 40, Fransa'dan 37 ve Almanya'dan 38 teknik direktör verileri incelenirken, aynı zamanda Türkiye'den de 13 teknik direktör çalışma örneğinde bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacı doğrultusunda uluslararası liglerin verilerini kayıt altında tutmakta olan transfermarkt.com web sitesi üzerinden teknik direktörlerin hem teknik direktör hem de futbolculuk dönemlerinde olan maçları kaydedilmiş ve görev yaptıkları takımların sayısı kayıtlara geçirilmiştir. Yayın etiğinde ise Okan Üniversitesi Etik Kurulu'nun 22/02/2023 tarihli toplantısında, 163/19 sayılı kararı ile çalışmanın etik açıdan uygunluğuna karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler IBM SPSS statistics 23 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizlerinde tanımlayınca istatistik ve pearson korelasyon analizi uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırma sürecinde belirli parametreler kullanılarak 191 teknik direktörün tespit edildiği belirtilmiştir. Bu teknik direktörler, İngiltere, İtalya, İspanya, Fransa, Almanya ve Türkiye'nin en üst seviye futbol liglerinde görev yapmışlardır. Aynı zamanda, futbolculuk dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma dahilinde yer alan Avrupa'nın en büyük futbol liglerinden 5'i olan İngiltere'den 6, İtalya'dan

57, İspanya'dan 40, Fransa'dan 37, Almanya'dan 38 teknik direktör araştırmada yer alırken, Türkiye'den de 13 teknik direktör çalışma örneğinde bulunmaktadır. Gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Analizi bulguları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		,520**	,794**	,300**
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	,520**		,390**	,262**
Futbolculuk Maç Sayısı	,794**	,390**		,273**
Futbolculuk Kulüp Sayısı	,300**	,262**	,273**	

**p<,001, *p<,05

Tablo 1'de gerçekleşen analiz sonuçlarına göre teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında doğru orantılı, yüksek anlamlı ilişki çıkmaktadır ($r=,262$, $p<,01$). Tablo 1'de ortaya çıkan analiz sonuçları 6 ligin tamamını kapsarken, araştırmada aynı zamanda ligler ayrı ayrı da değerlendirilmiş ve sonuçlar incelenmiştir. Tablo 1; teknik direktörlerin futbolculuk kariyerlerinde görev aldıkları takım sayısı arttıkça, teknik direktörlük kariyerlerinde de görev aldıkları kulüp sayısının artma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Yani, daha fazla futbolculuk deneyimi olan teknik direktörler, genellikle daha fazla kulüpte teknik direktörlük yapma eğilimindedir. Ayrıca, araştırma 6 farklı ligin tamamını kapsadığı için sonuçlar oldukça geniş bir perspektif sunmaktadır. Bu sonuçlar, farklı liglerdeki teknik direktörler arasındaki ilişkiyi de ele alarak, futbol dünyasındaki bu dinamiği daha kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Sonuç olarak, bu analiz sonuçları, teknik direktörlerin futbolculuk kariyerlerinin teknik direktörlük kariyerlerine etkisini anlamamıza yardımcı olurken, farklı liglerdeki farklı deneyimlerin de bu ilişkiye etkisini gözler önüne sermektedir.

İtalya Serie A araştırma kapsamına giren 57 teknik direktörün çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. İtalya Serie A'da görev yapan teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		,621**	,808**	,400**
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	,621**		,488**	,357**
Futbolculuk Maç Sayısı	,808**	,488**		,266**
Futbolculuk Kulüp Sayısı	,400**	,357**	,266**	

**p<,01, *p<,05

Tablo 2'de gerçekleşen analiz sonuçlarına göre İtalya Serie A'da teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında doğru orantılı, yüksek anlamlı ilişki çıkmaktadır ($r=,357$, $p<,01$). Bu bulgular, İtalya Serie A'daki teknik direktörlerin genellikle futbolculuk kariyerlerinde görev aldıkları takım sayısının artmasıyla teknik direktörlük kariyerlerinde de daha fazla kulüpte görev aldıklarını göstermektedir. Yani, daha geniş bir futbolculuk deneyimine sahip olan teknik direktörler, çoğunlukla daha fazla kulüpte teknik direktörlük yapma eğilimindedirler.

İspanya La Liga’da araştırma kapsamına giren 40 teknik direktörün çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. İspanya La Liga’da görev yapan teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		,151	,723**	-,034
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	,151		,149	,065
Futbolculuk Maç Sayısı	,723**	,149		-,001**
Futbolculuk Kulüp Sayısı	-,034	,065	-,001	

**p<,01, *p<,05

Tablo 3’te gerçekleşen analiz sonuçlarına göre İspanya La Liga’da da teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmamaktadır ($r=,065$, $p>,05$). Yani, İspanya La Liga’daki teknik direktörlerin futbolculuk dönemi ve teknik direktörlük kariyerleri arasında belirgin bir ilişki görülmemektedir. Bu sonuçlar, İspanya La Liga’daki teknik direktörlerin kariyerlerinin futbolculuk dönemleriyle doğrudan bağlantılı olmadığını göstermektedir.

İngiltere Premier Lig’de araştırma kapsamına giren 6 teknik direktörün çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi belirlenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. İngiltere Premier Lig’de görev yapan teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		-,012	,781	-,169
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	-,012		,192	,294
Futbolculuk Maç Sayısı	,781	,192		,108
Futbolculuk Kulüp Sayısı	-,169	,294	,108	

**p<,01, *p<,05

Tablo 4’te gerçekleşen analiz sonuçlarına göre İngiltere Premier Lig’de teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında bilimsel olarak anlamlı bir ilişki çıkmamaktadır ($r=,294$, $p>,05$). Yani, İngiltere Premier Lig’deki teknik direktörlerin futbolculuk dönemi ve teknik direktörlük kariyerleri arasında belirgin bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu bulgular, İngiltere Premier Lig’deki teknik direktörlerin kariyerlerinin futbolculuk dönemleriyle doğrudan bağlantılı olmadığını göstermektedir. Teknik direktör seçimlerinin farklı faktörlere dayandığı ve futbolculuk deneyimi ile teknik direktörlük başarısı arasında herhangi bir kesin ilişkinin olmadığı düşünülebilir. Bu tür analizler, futbol kulüplerinin teknik direktör seçimleri ve değerlendirmeleri konusunda daha geniş bir perspektif sunabilir. Fransa Lig 1’de araştırma kapsamına giren 37 teknik direktörün çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Tablo 5. Fransa Lig’de görev yapan teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		,712**	,814**	,159
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	,712**		,549**	,379*
Futbolculuk Maç Sayısı	,814**	,549**		,286
Futbolculuk Kulüp Sayısı	,159	,379*	,286	

**p<,01, *p<,05

Tablo 5’te gerçekleşen analiz sonuçlarına göre Fransa Lig 1’de teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında doğru orantılı, anlamlı ilişki çıkmaktadır ($r=,379$, $p<,05$). Bu bulgular, Fransa Lig 1’deki teknik direktörlerin futbolculuk kariyerlerinde görev aldıkları takım sayısının arttıkça, teknik direktörlük kariyerlerinde de daha fazla kulüpte görev alma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Yani, daha fazla futbolculuk deneyimi olan teknik direktörler, genellikle daha fazla kulüpte teknik direktörlük yapma eğilimindedirler. Bu sonuçlar, Fransa Lig 1’deki teknik direktörlerin kariyerlerinin futbolculuk deneyimleri ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu ilişki, teknik direktör seçimlerinin futbolculuk geçmişi ve deneyimi temelinde yapıldığını ve bu faktörlerin teknik direktörlük başarısına etki ettiğini düşündürülebilir. Bu tür analizler, futbol kulüplerinin teknik direktör seçimlerini ve kariyerlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir.

Almanya Bundesliga’da araştırma kapsamına giren 38 teknik direktörün çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Almanya Bundesliga’da görev yapan teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		,505**	,840**	,405
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	,505**		,435**	,260
Futbolculuk Maç Sayısı	,840**	,435**		,422**
Futbolculuk Kulüp Sayısı	,405*	,260	,422**	

**p<,01, *p<,05

Tablo 6’de gerçekleşen analiz sonuçlarına göre Almanya Bundesliga’da teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında doğru orantılı, ancak istatistik olarak anlamlı olmayan ilişki çıkmaktadır ($r=,260$, $p>,05$). Almanya Bundesliga’daki teknik direktörlerin futbolculuk dönemlerindeki takım geçişleri ile teknik direktörlük kariyerleri arasında doğrusal bir ilişki gözlemlense de bu ilişkinin rasgele veya tesadüfi olabileceğini belirtir. Bu nedenle, kulüp yöneticilerinin teknik direktör seçimlerini yaparken sadece bu iki değişken arasındaki ilişkiyi göz önünde bulundurmamaları ve daha fazla faktörü değerlendirmeleri gerektiğini düşündürülebilir.

Türkiye Süper Lig’de araştırma kapsamına giren 13 teknik direktörün çalıştıkları kulüp sayısı ile teknik direktörlük dönemlerinde çalıştıkları kulüp sayısı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Türkiye Süper Lig’de görev yapan teknik direktörlerin kariyerlerinde çalıştıkları kulüp sayısı ile futbolculuk dönemlerinde görev yaptıkları takım sayısı arasındaki ilişki

Değişkenler	Teknik Direktör Maç Sayısı	Teknik Direktör Kulüp Sayısı	Futbolculuk Maç Sayısı	Futbolculuk Kulüp Sayısı
Teknik Direktör Maç Sayısı		,736**	,881**	,250
Teknik Direktör Kulüp Sayısı	,736**		,721**	,415
Futbolculuk Maç Sayısı	,881**	,821**		,129
Futbolculuk Kulüp Sayısı	,250	,415	,129	

**p<,01, *p<,05

Tablo 7’de gerçekleşen analiz sonuçlarına göre Türkiye Süper Lig’de teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında doğru orantılı, ancak istatistiki olarak anlamlı olmayan ilişki çıkmaktadır ($r=,250$, $p>,05$). Bu bulgu, Türkiye Süper Lig’indeki teknik direktörlerin kulüp sayısı ile futbolculuk döneminde görev yaptıkları takım sayısı arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu, yani artan bir faktörün diğerini artırdığını göstermektedir. Ancak, bu ilişkinin istatistiki olarak anlamlı olmadığını belirtmek, istatistiksel olarak bu iki değişken arasında güçlü veya anlamlı bir bağlantının olmadığını göstermektedir. Yani, teknik direktörlerin futbolculuk geçmişi ve yönettikleri kulüpler arasında belirgin bir ilişki veya korelasyon bulunmuyor demektir.

Bu tür bir bulgu, futbol dünyasında teknik direktörlerin kariyerlerini ve kulüplerle ilişkilerini anlamaya çalışan araştırmacılar için önem taşımaktadır. Bu sonuçlar, teknik direktör atamalarının veya kulüp performansının değerlendirilmesinde sadece futbolculuk geçmişi üzerinden bir karar verilemeyeceğini göstermektedir. İstatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki, teknik direktör seçimlerinin daha karmaşık faktörlere dayandığını ve daha fazla analiz gerektiğini öne sürmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada teknik direktör istikrarsızlıklarına farklı bir bakış açısı ile bakılmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda ülkelere göre istikrar değerlerinde farklılıklar ortaya çıkarken bir bütün olarak gerçekleştirilen analiz sonuçlarında ise, futbolculuk dönemlerinde kulüp değiştirme sayısında istikrarsızlık içerisinde olan teknik direktörlerin, hocalık dönemlerinde de aynı çizgide devam ettiği görülmüştür. Bu da teknik direktör tercihlerinde spor yöneticilerine referans olarak kabul edebilecekleri bazı sonuçlar vermektedir. Bu doğrultuda uzun vadeli planlama içerisinde olmayı hedefleyen futbol kulüpleri, kendilerinde kısa süreli çalışmak istemeyecekleri teknik direktör arayışına girdiklerinde, bu teknik direktörlerin futbolculuk kariyerlerine de bakmaları önem arz edebilecektir. Yine araştırma doğrultusunda görüldüğü üzere teknik direktör ayrılıklarında spor kulübü yöneticilerinin bireysel kararlarından ziyade, literatürde belirtilenlerin de aksine teknik direktörlerin kendi kararlarının ya da alışkanlıklarının da öne çıkabileceği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda yapılacak hamlelerin kulüplerin kendilerine göre doğru bir teknik direktör bulmalarını kolaylaştırabilecekken, aynı zamanda da teknik direktörlerin kendilerine uygun kulüp bulmalarında da yine doğru adımlar sağlayacaktır. Araştırma sonuçlarında liglere göre sonuç farklılıkları da ortaya çıkması aynı zamanda futbola olan bakış açısı ile ilgili de yine bir bakış açısı sunabilmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma sonuçları ile birlikte teknik direktör tercihlerinde kulüplerin sadece teknik direktörlerin geçmiş oyun stratejilerine ya da saha içerisinde olan tercihlerinde olan uyumluluklarına bakarken, aynı zamanda daha da geçmiş dönemlere giderek futbolculuk dönemlerinden de bazı çıkarımlar yapmasının faydalı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Araştırma sırasında çıkan sonuçlar doğrultusunda gerçekleştirilecek teknik direktör hamleleri başlı başına yeterli olması mümkün görülmemektedir. Bu nedenle kulüpler parametrelerden sadece biri olarak çalışma sonuçlarını dikkate alabilecekken, bundan sonrasında yapılabilecek yeni araştırmalarda İngiltere, İtalya, İspanya, Fransa, Almanya ve Türkiye'ye ek olarak yeni ülkelerin de araştırmaya dahil edilmesi önerilmektedir. Aynı zamanda yeni araştırmalarda örneklem içerisinde yer alan teknik direktörler ile mülakat yöntemi ile bir araştırma gerçekleştirilerek yeni çıkarımlar ortaya konulabilecektir.

İlgili literatürde de görevden zamansız alınmalar çoğunlukla teknik direktörlerin hedeflerine ulaşmasını engelleyebileceğinin önemi vurgulanmıştır. Teknik direktörlerin görevden alınma ya da ayrılma süreçleriyle ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; Gonzalez ve ark., (2011), sezona girilirken yapılan planlama hatalarının ve rakiplere göre zayıf kalan kadroların kurulmuş olmasının yöneticilerin teknik direktör değiştirmelerine neden olduğunu belirtmiştir. Bryson ve arkadaşları (2017), 3 ülkenin karşılaştırılmasını içeren çalışmalarında, İtalya ile İspanya'da görev yapan teknik direktörlerin, Almanya'da görev yapan teknik direktörlerden daha fazla olduğunu tespit etmişler ve bunun takımların kurumsal yapılarının doğru bir şekilde yönetilmemesinden kaynaklı olduğunu vurgulamışlardır. Berman ve arkadaşlarının (2002) araştırmasına göre bu istikrarsızlık dönem dönem kimi takımlarda başarı getirse bile Bantel ve Jackson'e (1998) göre ise kimi zaman çok sık değişen teknik direktörler, oyun kuralları ve bu gibi kritik değişiklikler takımlarda başarısızlık getirebilmektedir. Lago-Penas (2011) araştırmasında teknik direktör değişikliklerinin gerçekleşmesi ile birlikte ortaya çıkan futbolculardaki şok etkisinin performansla olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. Van Ours ve ark., (2016) Almanya ve Hollanda takımlarının sezon içerisinde yaptıkları teknik direktör değişikliklerinin takımlarda olumlu etki yapmadığını ortaya koyarken De Paola ve ark., (2012) ise, benzer araştırmayı İtalya'da gerçekleştirmiş ve sonucunda da değişikliklerin istatistiksel olarak önemli etkiler ortaya koymadığını belirtmişlerdir.

Bu araştırmada takımlarda gerçekleşen teknik direktör değişikliklerine farklı bir açıdan bakılarak teknik direktörlerin futbolculuk dönemlerinde olan istikrarsız kariyer görüntüleri ile teknik direktörlük kariyerleri arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Alan yazında teknik direktör değişikliklerinin, takımın seyrinde keskin değişikliklere neden olduğu gözlemlenmektedir (Gündüz ve Kayhan, 2017). Yaşadığımız çağda oldukça önem taşıyan futbol (Bakır ve ark., 2021), diğer endüstrilerden farklı olarak sürdürülebilir rekabetçi dengeyi korumanın önemini vurgulamaktadır. Kulüp performansı, puan tablosunda açıkça görülen kısa, orta ve uzun vadeli bir değerlendirmeye tabi tutulur. Bu, teknik direktörlerin performanslarının kolayca ölçülmesini ve eleştirilmesini sağlamakta ve önem taşımaktadır (Esen ve ark., 2019). Bir teknik direktörün futbolculuk kariyeri ile teknik direktörlük kariyeri arasındaki ilişki, kulüpler için doğru teknik direktör seçimlerinin nasıl yapılacağına dair önemli bilgiler sunmaktadır. Teknik direktörün geçmiş performansı, kulüp başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Bu nedenle, kulüp yönetimleri gelecekteki teknik direktör atamalarını daha bilinçli bir şekilde yapabilirler. Sonuç olarak, teknik direktör seçimi ve performansının daha iyi anlaşılabilmesi için geçmiş futbolculuk deneyimlerine odaklanmanın önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu, futbol kulüplerinin daha bilinçli kararlar almasına ve başarılarını artırmasına yardımcı olabilir.

KAYNAKLAR

Afyon, Y., & Işıkdemir, E. A. (2013). Futbol antrenörlerinin iletişim becerileri, tükenmişlik düzeyleri ve yaşam tatminleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 10(1), 1705-1716.

Akgeyik, T. (2018). Futbolda Başarıyı Etkileyen Faktörler (Türkiye Süper Lig Takımları Üzerine Ampirik Bir Araştırma). *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(18), 396-413.

- Aracı, H. (2004). *Okullarda Beden Eğitimi*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Bantel, K. A., & Jackson, S. E. (1989). Top management and innovations in banking: Does the composition of the top team make a difference?. *Strategic management journal, 10*(S1), 107-124.
- Barros, P. C., Frick, B., & Passos, J. (2009). Coaching for survival: The hazards of head coach careers in the German 'Bundesliga'. *Applied Economics, 41*(25), 3303-3311..
- Bensiz, A. (2016). *Amatör futbolcuların algularına göre antrenörlerin liderlik özelliklerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.
- Berman, S., Down, J., & Hill, C. (2002). Tacit knowledge as a source of competitive advantage in the National Basketball Association. *Academy of Management Journal, 45*(1), 13-31.
- Bryson, A., Buraimo, B., & Simmons, R. (2017). Time to go? Head coach quits and dismissal in professional football. institute of labor economics. *Discussion Paper Series*.
- De Paola, M., & Scoppa, V. (2012). The effects of managerial turnover: evidence from coach dismissals in italian soccer teams. *Journal of Sport Economics, 12*(2), 152-168.
- Dunning, E., Murphy, P., Murphy, P. J., & Williams, J. (2002). *Football on trial: Spectator violence and development in the football world*. Routledge.
- Egesoy, H. (2010). The Investigation of Turkish Soccer Super League Coach Changes. *Journal of Sport Sciences, 1*(2), 37-48.
- Esen, S., Or, E., & Uslu, T. (2019). Yıkım mı, yaratıcı yıkım mı? Futbolda teknik direktör değişikliği ile takım performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık ve Spor Bilimleri Dergisi, 2*(1), 7-15.
- Bakır, İ., Pehlivan, A., & Miçooğulları, B. O. (2021). Teknik direktörlerinin duran toplara karşı savunma taktikleri ve sonuçlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19*(3), 149-163.
- Gırak, İ., & Doğan, M. (2022). Türkiye futbol süper ligi teknik direktör değişikliklerinin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1*(1), 98-107.
- Gonzalez-Gomez, F., Picazo-Tadeo, A., & Garcia-Rubio, M. (2011). The impact of a mid-season change of manager on sporting performance. *Sport Business and Management: An International Journal, 1*(1), 28-42.
- Gündüz, B., & Kayhan, M. (2017). Türkiye ve Avrupa'da teknik direktör değişimi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 51*(1), 109-116.
- Hünerli, S. (2011). Türkiye'de futbol iktidarı ve fanatizmin karikatürlerde yansımaları. *Sanat Dergisi, 0*(19), 97-107.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koning, R. H. (2003). An Econometric Evaluation of the Effect of Firing a Coach on Team Performance. *Applied Economics, 35*(5), 555-64. DOI Link.
- Köklü, Y., Özkan, A., Alemdaroğlu, U., & Ersöz, G. (2009). Genç futbolcuların bazı fiziksel uygunluk ve somatotip özelliklerinin oynadıkları mevkilere göre karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7*(2), 61-68.
- Lago-Penas, C. (2011). Coach mid-season replacement and performance in professional soccer. *Journal of Human Kinetics, 28*(1), 115-122.
- Öntürk, Y., Özsoy, D., Satılmış, S. E., & Yaraş, A. (2022). Examination of the social achievement goal of the students in the faculty of sports sciences in terms of various demographic variables. *Sporla Teori ve Uygulama Dergisi, 1*(1), 36-46.

Özsoy, D., & Bayarslan, B. (2023). Futbolda teknik direktör mesleki başarısında milliyet unsurunun incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 1134-1146.

Van Ours, C. J., & Van Tuijl, A. M. (2016). In-season head-coach dismissals and the performance of professional football teams. *Economic Inquiry*, 54(1), 591-604. DOI Link.

Yavuz, M., Metin, S. C., & Bayarslan, B. (2023). (Ed:Yılmaz N.). *Spor Bilimlerinde Öncü ve Çağdaş Çalışmalar*, ss:169-182. Duvar Yayınları.